

METILATROFIK ACHITQINI METANOLLI OZUQA MUHITIDA KO’PAYTIRISH

Zokirov Bekzod Ulashevich

Toshkent kimyo-tehnologiya instituti Shahrishabz filiali kafedra mudiri

Sobirjonova Gulmira Sobirjon qizi

Toshkent kimyo-tehnologiya instituti Shahrishabz filiali kafedra asissenti

Ulashev Dustmurod Sayitmurodovich

Toshkent kimyo-tehnologiya instituti Shahrishabz filiali kafedra asissenti

Ashirov Oybek Norboy o’g’li

Toshkent kimyo-tehnologiya instituti Shahrishabz filiali dotsenti

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7357784>

Annotatsiya. Hozirgi kunda rekombinant oqsillarni sintez qilishda eng ko’p ishlatilayotgan tizimlardan biri bu metilatrofik *Pichia pastoris* achitqi ekspressiya tizimidir. Mazkur achitqi turi metanolni uglerod manbai va oqsil ekspressiyasida iniciator vazifasini bajaruvchi noyob tizim hisoblanadi. Bizning tadqiqotda rekombinant oqsil ekspressiyasi uchun ishlatiladigan metanolning optimal miqdorini o’rganish maqsad qilingan. Buning uchun ozuqa muhit tarkibiga 0,5, 0,75, 1,0, 1,25, 1,5, 2,0, 2,5 % miqdorda methanol solindi va achitqining o’sish darajalari o’rganildi. Natija shuni ko’rsatdiki, ozuqa muhitga 1,5% methanol solinganda eng yuqori o’sish darajasini namayon qildi.

Kalit so’zla: metilatrofik *Pichia pastoris* achitqisi, ekspressiya, MD, BMG, BMM ozuqa muhitlari, MOX, AOX.

РАЗМНОЖЕНИЕ МЕТИЛАТРОФНЫХ ДРОЖЖЕЙ В МЕТАНОЛОВОЙ ПИТАТЕЛЬНОЙ СРЕДЕ

Аннотация. Одной из наиболее широко используемых систем для синтеза рекомбинантных белков является система экспрессии метилатрофных дрожжей *Pichia pastoris*. Этот вид дрожжей представляет собой уникальную систему, использующую метanol в качестве источника углерода и инициатора экспрессии белка. Наше исследование направлено на изучение оптимального количества метанола, используемого для экспрессии рекомбинантного белка. Для этого в питательную среду добавляли 0,5, 0,75, 1,0, 1,25, 1,5, 2,0, 2,5% метанола и изучали уровень роста дрожжей. Результат показал, что наибольшая скорость роста наблюдалась при добавлении в среду 1,5% метанола.

Ключевые слова: метилатрофные дрожжи *Pichia pastoris*, экспрессия, питательные среды MD, BMG, BMM, MOX, AOX.

REPRODUCTION OF METHYLATROPHIC YEASTS IN METHANOL NUTRIENT MEDIUM

Abstract. One of the most widely used systems for the synthesis of recombinant proteins is the expression system of the methylatrophic yeast *Pichia pastoris*. This yeast species is a unique system using methanol as a carbon source and protein expression initiator. Our study is aimed at studying the optimal amount of methanol used for the expression of the recombinant protein. To do this, 0,5, 0,75, 1,0, 1,25, 1,5, 2,0, 2,5% methanol was added to the nutrient medium and the level of yeast growth was studied. The result showed that the highest growth rate was observed when 1,5% methanol was added to the medium.

Keywords: Methylatrophic yeast *Pichia pastoris*, expression, nutrient media MD, BMG, BMM, MOX, AOX.

Metilotrofik achitqilar dastlab 1960-yillarning oxiri va 1970-yillarning boshlarida ajratib olingan [1]. Bu achitqilar uglerod va energiyaning yagona manbai sifatida metanoldan samarali foydalanish xususiyatiga ega. Metanni utelizatsiya qilishi metanol yoki alkagol oksidaza (MOX yoki AOX) fermentlarining mustahkam ekspressiyalanishi bilan bog’liq. Mazkur fermentlarning sinteziga javob beradigan genlarni (MOX yoki AOX) boshqaruvchi promotorlar tomonidan mahalliy va heterologik oqsillar yuqori darajada ekspressiyalanib kelinmoqda. [2,3] Sintezlangan geterologik oqsillar peroksisomalarda to’planadi va yuqori darajada ekspressiyalanganda peroksisomalar hujayra hajmining 80% ni egallab, hujayraning noyob xususiyatini namoyon qiladi. *Pichia pastoris* metilotrofik achitqi xisoblanib rekombinant oqsillar ishlab chiqararishda keng qo’llanilayotgan ekspressiya tizimlaridan biri xisoblanadi [4]

Material va metodlar. *Pichia pastoris* achitqisi (invitrogen), shaker inkubator, metanol, BMG ozuqa muhit (100 mM kaly fosfat pH 6.0, 1% glitserin, 1X YNB), Yeast Nitrogen Base (YNB), BMM ozuqa muhit (100 mM kaly fosfat pH 6.0, metanol, 1X YNB), MD agar qattiq ozuqa muhitib (1% glyukoza, 1X YNB, 1.5% agar agar), fotokolorimetrik KFK-2.

Olingan natijalar va ularning muhokamasi. Mazkur olib borilgan tadqiqot ishidan maqsad *Pichia pastoris* metilatروفik achitqisining metanolda optimal ko’payish sharoitlarini aniqlashdan iborat. Buning uchun MD agar ozuqa muhitida o’sib turgan *Pichia pastoris* achitqi koloniyasidan olib 30 ml BMG ozuqa muhitli kolbaga ekdis. Kolbani shaker inkubatorga 30 °C li haroratga qo’ydik. Bunda kolbaning aylanib turishini ta’minalash maqsadida uskunani 140 ay/min ga sozladik (1-rasm).

1-rasm. *Pichia pastoris* hujayralarining shaker inkubatorda o’sishi.

Hujayralar ularning optik zichligi (OD_{600}) 2-6 bo’lgunga qadar o’sirildi (15-20 soat) va ularning optik zichliklarini fotokolorimetrda o’lchandi. Shundan so’ng kolbalar olinib undagi o’sgan hujayralar probirkalarga ko’chirildi va 4500 ay/min da sentrifuga qilindi. Cho’kma metanolli BMM ozuqa muhitida eritilib toza steril kolbalarga solindi va shaker inkubatorga

joylanib yuqorida keltirilgan sharoitlarga sozlandi. Bunda ozuqa muhitdagi metanolning miqdolari turlicha (0.5, 0.75, 1.0, 1.25, 1.5, 2.0, 2.5) qilib belgilandi (1-jadval).

1-jadval

Turli konsentratsiyali metanolda *Pichia pastoris* hujalarining o’sish darajalari

Nº	Methanol miqdorlari % da	O’sgan hujayralarning zichliklari (OD ₆₀₀)	optik	O’stirish (metanolli muhitda)	davomiyligi
1	0.5	68		72 soat	
2	0.75	70		72 soat	
3	1.0	75		72 soat	
4	1.25	78		72 soat	
5	1.5	80		72 soat	
6	2.0	77		72 soat	
7	2.5	73		72 soat	

Xulosa. Jadvaldan ko’rinib turibdiki hujayralar 1.5% metanolda yaxshi o’sish sur’atini namayon qilgan. Metanolning miqdori tushishi yoki ko’tarilishi bilan achitqi hujayralarining o’sish darajalari kamayib borgan. Demak *Pichia pastoris* achitqisi 1.5% metanolda optimal o’sish darajasini namoyon qular ekan.

REFERENCES

1. Do, H. D., Vandermies, M., Fickers, P., & Theron, C. W. (2019). Non-Conventional Yeast Species for Recombinant Protein and Metabolite Production. Reference Module in Life Sciences. doi:10.1016/B978-0-12-809633-8.20885-6 (<https://doi.org/10.1016/B978-0-12-809633-8.20885-6>)
2. Giuliana Mastropietro, Rochelle Aw, Karen M, Polizzi. Chapter Three - Expression of proteins in *Pichia pastoris*. Methods in Enzymology Volume 660, 2021, Pages 53-80.
3. Cregg, J. M. (2007). Introduction. *Pichia* Protocols, 1–10. doi:10.1007/978-1-59745-456-8_1 (https://doi.org/10.1007/978-1-59745-456-8_1)
4. Cereghino JL, Cregg JM. Heterologous protein expression in the methylotrophic yeast *Pichia pastoris*. FEMS Microbiol Rev 2000; 24:45-66.